

Voittajafeministi ja sen tyttäret

KATRI KLEEMOLA

Anna Kontulan pamfletti ”Tästä äiti varoitti” ilmestyi keväällä kohun saattamana. Kohua ei aiheuttanut niinkään itse kirja tai sen sanoma, joihin useimmat eivät edes olleet paremmin tutustuneet. Julkisuudessa pyöritettäväksi joutui kirjan en-

simmäinen kappale ”Lievä raiskaus”. Tositapahtumiin perustuvassa kertomuksessa raiskattu nainen jättää syytteen nostamatta syyllistämisen ja yhteiskunnallisen leimautumisen pelosta. Tämä ei kuitenkaan aiheuttanut kohua: pöyristyksen kohteena

Anna Kontula
Tästä äiti varoitti
Like Kustannus, 2009

oli se, että tarinan raiskaaja oli kansanedustaja. Kertojaa vaadittiin astumaan esiin ja vapautta-

maan muut mieskansanedustajat piinasta kertomalla, kenestä oli kyse. Kertojaa syytettiin valehtelusta ja liioittelusta, nimettömänä syytelyä halveksuttiin. Uhi sai pelkäämänsä ja ennakoimansa rangaistuksen, entä raiskaaja? Kertomuksen aiheuttama kohu on elävä tuokiokuva siitä kaksijakoisesta yhteiskunnasta, josta Kontula pamfletissaan kertoo. Toisaalta naisilla on nykyään aivan erilaiset mahdollisuudet toimia yhteiskunnan aktiivisina jäseninä kuin vielä muutama vuosikymmen sitten. Toisaalta eräillä elämäntilanteilla nainen on edelleen lainsuojaton.

Feminismi on päässyt pitkälle 1900-luvun aikana: naisilla on äänioikeus, heillä on mahdollisuus koulutukseen ja taloudelliseen itsenäisyyteen. Suuntaus, jota Kontula kutsuu kirjassaan toisen aallon feminismiksi ja valtavirtafeminismiksi, on päässyt tavoitteisiinsa yhteiskunnallisesti tunnustettuna aatteena, ja monista sen alussa radikaaleiltakin tuntuneista tavoitteista on tullut osa arkipäivää. Uuden, itenäisen naissukupolven on Kontulan mukaan juuri toisen aallon feminismien saavutusten ansiosta

mahdollista nähdä maailma toisin ja kiinnittää huomionsa ja huolensa toisenlaisiin epäkohtiin, sellaisiin, jotka ovat jääneet valtavirtafeminismin jalkoihin.

Arvosteleva ja kriittinen katse kääntyy kuitenkin myös ”äitiemme” feminismiin: siinä missä ideologia on ollut menestyksellä joissain asioissa, jotkut muut, vaikeat asiat on pudotettu asialistalta. Kontula kysyy, ”[--- m]iksi muuten niin menestyksellä ideologia on ollut kykenemätön musertamaan naisen seksuaalisuuteen liittyvää hyväksikäyttöä.” Hänen mielestään valtavirtafeminismin akilleen kantapäälle on sen seksuaalinormisto: ”Tämä äitiemme feminismi suhtautuu neutraalisti heteroseksisiin, kunhan se perustuu yksivaiheisuuteen, tasa-arvoon ja molempipuoliseen hellyyteen – siis sen omaan seksuaalinormistoon.” Feminismin rajoittava seksuaalikäsite osoittautuukin aivan yhtä ahdistavaksi, rajoittavaksi ja haitalliseksi kuin se patriarkaalinen alistussuhde, jota feminismi pyrkii rikkomaan.

Kyse lienee perimmiltään ideologioiden kiertoalusta: ne kukoistavat ja kuihtuvat, väis-

tävät uusia, tuoreita ajatuksia ja ideologioita, jotka pyrkivät korjaamaan edeltäjänsä tekemiä virheitä. Samalla tavalla kuin havaitsemme astuneemme melkein päälle ojaista allikkoon feminismien tiellä, myös moni muu vallalla ollut ideologia, kuten vaikkapa uusliberalismi tai sosialismi, on joutunut väistymään tai ainakin taipumaan, kun sen epäkohdat on huomattu.

Kontulan teos herättää paljon ajatuksia – erityisesti hämmennyttä. Lähtökohtiin ei ole vaikea yhtyä, mutta jokin jää vaivaamaan. Ehkäpä kyse on jonkinlaisen ohjelmanjulistuksen puutteesta. Kontula toteaa kirjansa lopuksi, että hän ei pyynnöistä huolimatta päättänyt kirjaansa manifestiin, koska hänen mielestään aika ei ole vielä kypsä sille. ”Ennen vaatimuslistoja tarvitaan jaettu kokemus epätyytyväisestä asian laidasta, tahto tilanteen muuttamiseen sekä näistä seuraavia intohimoisia keskusteluja.” Tämä voi hyvinkin pitää paikkansa, mutta teos jää hieman vajaaksi, hajanaiseksi ja erityisesti vaikeaksi hahmottaa ilman selkeää yhteenvetoa sen sanomasta.